

27
Q. B. V.

DISSERTATIONEM

De

ESSENTIIS
RERUM

*Permissu Ampliff. Facultatis Philosoph.
Aboënsis*

Sub Moderamine

HENRICI HASSEL,

Eloqventiae Prof. Reg. & Ord.

Publico examini submittit

MICHAEL LEBELL

Ostrobothniensis.

Loco hrisç solitis, die XXIX. Maji
Anni MDCCXXXVI

ABOÆ, Exc. Joh. Kiämpe, R. Ac. Typ.

Viro Nobilissimo

Dn. FRIDER. GRÖNHAGEN,
Equitatus Biörneburgensis Signifero
maxime strenuo, Patrono Benignis-
simo.

Viro Plurimum Rev. atque Eruditissimo

D. FRIDERICO LUNDSTRÖM,
Rectori Scholæ Trivialis Biornebur-
gensis dignissimo, ut Præceptor an-
tea fidelissimo, ita nunc Fautori
certissimo.

Natura insitum est omnibus saltem esse.
Opta agnoscant, colant & data ec-
ceur Ebegetæ & Benefactores, quorum nomi-
lices facultate beneficentiam mihi presti-
venerabor. Suscipiatis quæso exiguum hoc
secratumque. Quod super est, pro incolumi-
intermittam. Ero

Nobilissimi & Plurimum Rev.

Observantissi-
MICHAEL

Viro plurimum Reverendo ac Praclarissimo
Dn. M HENR. J. CARLBORG,
Pastori Ecclesiae Nerpensis meritissi-
mo juxta ac vigilantissimo, Everge-
tae & Promotori, quae par est obler-
vantia jugiter colendo.

Viro plurimum Rev. atque Clarissimo
Dn. Mag. ISAACO PELDAN,
Con Rectori Scholae Trivialis Biör-
neburgensis adcuratissimo, ut ante
hac Praeceptoris diligentissimo, ita
semper honorando.

*lioris indolis hominibus, ut beneficia acce-
sione, pro virili rependere studeant. Vos igitur
na huius opellae praefixa exstant, deficiente
tam remunerandi, veneror ac perpetuum
grati animi pignus Vobis dicatum con-
tate Vestra calidissima vota nuncupare non
quoad vixere.*

rendorum Nominum Vestrorum

mus cultor
LEBELL.

Consultissimo ac Spectatissimo

Dn. ANIPHÆ PARMENT,

Consuli Christinæ æqvissimo, Benefactori propensissimo semper colendo.

Viro Plurim. Reverendo atque Doctissimo

Dn. CAROLO HOFFREEN,

Sacellano Parochiæ Nerpenſis, per multos annos meritissimo, Avunculo plurimum honorando.

VOBIS, Fautores ac Evergetæ Optimi,
*curta & angusta Supellectile impeditus
atque munusculum bocce quaecunque mea in
cæpiſtis, mihi in*

**Consultissimi, Plurimum Re-
Nominum**

Cultori Ob-
MICH.

Spectatissima Fidei & Prudentia

Dn. ANDREÆ MONSEEN,
Prætori Territorii Wirmoensis adcu-
ratissimo, quo par est honore prole-
quendo.

Spectabili & integerrimo Viro

Dn JAHANNI BERG,
Mercatori inter Christinenfes perce-
lebri, Benefactori multum hono-
rando.

*fateor me innumera beneficia debere, quæ
demereri non valeo. Benigne igitur accipi-
Vos pietatis cultusq; documentum, & ut
posterum Faveatis.*

verendi ac Spectabilium
Vestrorum.

strictissimo
LEBELL.

Handelsmannen
Ähreborne och
Herr CASPER
Högtårade

Och hiertans Fader huld /
Er godhet: Ert be-
för mig och wälfärd
I lystra grafwens rum.

Därföre Fader kär / tag an
Ett prof af taksamhet / en
Den iag til Eder bär / och he-
At på wälgjerningar i Fall

Förlåne Himlens Gud och
Min Fa'r alt önskadtt godt /
Och see uppå Ett huus i nåd /
Så beer en lydig Son /

MICHAEL

† Christina
Högwälsachtad
LEBELL
Kääre Fader.

Er kärlek iag ej glömmar/
swär / Er wårdnad och Er nist
min/ tills jorden mig inglömmar
iag wördat med al flit.

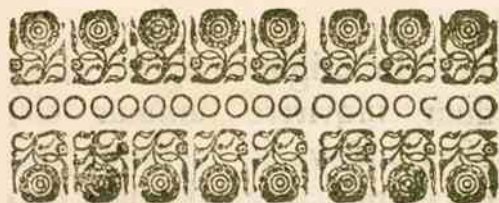
en ringa gästwa /
liten pappers skänd /
ligt mände läswa /
altijd blifwa tänkt.

jordens HErre Hoga /
samt all lycksalighet;
med waksamt öga!
hwars hierta Fadren wet.

LEBELL

CONSPECTUS.

- §. I. Quid per essentiam intelligamus indicat.
- §. II. Notionem rei sive entis aperit.
- §. III. De origine essentiarum ex mente Scholasticorum agit.
- §. IV. Opinionem Poireti hac de re tradit.
- §. V. Nostram sententiam profert & adstruere conatur.
- §. VI. An omne possibile actuale sit indagat.
- §. VII. Essentias immutabiles esse ostendit.
- §. VIII. An possibile sit essentiam unius rei alteri dari querit.
- §. IX. Fatalitatem ex necessitate essentiarum absolutam nullam provenire demonstrat.

INtuentibus nobis totum
naturæ artificium, mira
& insolita in ipso multa
certe obveniunt, quæ non
possunt non erectiora saltem
ingenia ad cogitandum de i-
psa illorum origine & consti-
tutione allicere. Ex omnibus
autem quæ divina manus sa-
pientissime condidit, nihil ex-
istit, suo destitutum fundamen-
to, cætera sive attributa sive
accidentia tanquam primum
constitutivum sustinens, quod
essentiæ nomine nuncupari so-
let.

2
let. In originem igitur ejus;
dum inquirere animus est,
diversam vocis acceptionem
notabimus. Per essentiam quo-
dam Philosophi intelligunt id,
quod in qualibet re vere exi-
stente, primum est ac radica-
le; atque sic respectum non
ad solam possibilitatem, sed
etiam ad actum habent. Ab
iisdem jam quidditas, jam ipsa
ratio rei formalis, jam natura
vocatur. Quo referendi sunt Ari-
stoteles Cartesius (a) & alii, qui
cujusvis entis præcipuas pro-
prietates essentiae nomine ex-
pressas voluerunt. Non mul-
tum ab hac sententia differt
Poiretus, qui essentiam in ha-
bitudine & congruentia rei ad
finem

finem suum consistere existi-³
mat. Atque hanc sententiam
progenuit opinio ejus, funda-
menti loco fere ubique substra-
ta, de dependentia cuncto-
rum ex solo arbitrario conce-
ptu libertatis divinæ. Alii ut
Leibnitius & Volfius, essenti-
am pro eo, quod nullam im-
plicat contradictionem; sive
pro possibilitate habent, quam
acceptionem genuinam esse,
ex iis quæ in sequentibus ad-
ducenda sunt patebit.

(a) *Vid. Volfii Ontol. §. 169.*

§. II.

Indicato, quid per essenti-
am designatum velimus,
placet quoque aperire, quid
rei sive entis nomine intelli-

gamus. Non defunt, qui per ens intelligant etiam id, quod non existit, existere tamen potest; sed hanc acceptionem relinquimus eam potissimum ob causam, quod illa admissa, inter essentiam atque ens nulla daretur distinctio. Ens igitur dicimus illud, quod vere existit, & ita quidem, ut alii tanquam subiecto non insit, adeoque constans est ac perdurans. E. g. Quilibet experientia percipit in anima sua varias, imo tantum non infinitas inveniri cogitationes, quarum una alteri succedit, ipsa vero anima illas producens permanet. Sic corpora pluribus iisdemque diversissimis

mis disponuntur transformanturque modis, ubi neque pristina perit, neque nova producit substantia. Essentialia dicuntur, quæ ejus sunt naturæ & conditionis, ut causam suam determinantem in alio ente non habeant; sed sibi mutuo non repugnent, five juxta se posita sine contradictione esse & ad ens constituendum concurrere queunt. Alia in ente reperiuntur, quæ cum prioribus arctissimo combinata sunt nexu, adeoque ab iis vel uno vel pluribus determinantur, nimirum attributa propria & communia. Accidentale hoc salutamus, quod positis essentialibus non ponitur, quam-

quamquam iisdem non repugnet & salvis iisdem entibus inesse possit; quod scholastici prædicabile rei appellarunt: Cel. Volfius & recentiores iure meliori modos. Essentialium attributorum & accidentalium exempla videri possunt apud Christ. Volf. Ontol. C. 3.

§. III.

IN ipsam essentiarum originem inquirentibus nobis certe multa sententiarum divortia occurrunt; quorum cæteris nunc omiſſis, scholasticorum primum mentionem facimus. Inter hos autem non paucos deprehendimus, qui eo temeritatis progressi sunt, ut contenderint veritates essentialiales sive possibili-

7
fibilitates ideales, quæ nobis
jam pro synonymis essentiarum
veniunt, esse a se ipsis æter-
nas, adeoque prorsus a Deo
independentes (a). Ad quam
absurdam sententiam prolapsi
videntur, cum observarent ad-
esse quid in rebus, quod per
nullam potentiam ne quidem
infinitam aliter disponi possit.
Qui iusta & æqua iudicii lan-
ce perpendere cupit, quid &
quale sit illud realitatis princi-
pium, quod a Deo distinctum
eidemque coëternum & con-
necessarium quærun, certe
dementiam illorum usque sa-
tis nunquam admirari queat.
Cum enim nullus realitatis fons
& origo præter summum ens
esse

esse queat, absurde quoque res aliquid positivi in & a se ipsis possidere statuunt. Constat enim unum esse Deum eundemque æternum & necessarium, in quo ipsa & notionalium & existentium ratio continetur.

(a) *Bulfinch: in Dilucid: suis Philos: p. 12. §. 19.*

§. IV.

ULterius progredimur inquirendo, utrum essentiæ ex sola voluntate divina pendeant? Cel. Viri Cartesius & Poiretus ubi charybdis quondam evitare voluerunt, nimirum a se non esse refutando, in ipsam scyllam illos incidisse videmus, dum admitterunt

9
serunt solo libero Dei bene-
placito veritates ideales esse
constitutas. Sed adhibeant
Viri hi docti, quocunque vo-
luerint rationes, pro adstru-
enda sua hypothese: insuffici-
entes tamen omnes ponimus,
donec primum ostendant re-
gnum possibilem & actuali-
um esse unum & idem, &
æque late extensum; aut De-
um potuisse excogitare & cre-
are triangulum quatuor lateri-
bus & angulis constantem,
spiritum sine potentia intelli-
gendi & volendi, materiam
sine extensione, & sic por-
ro. Absurditas sententiæ
Poiretianæ vel inde apparet,
quod eam Deo asserit libera-
tatem,

tatem, quæ rerum quarum-
 cunq; extra se positarum cogni-
 tione se exuere possit, si i-
 ra ipsi placuerit. Unde scien-
 tiam Dei & voluntatem, quæ
 versatur circa ea, quæ ex-
 tra Deum posita sunt, appella-
 lat talia, quæ sunt in Deo
accessoria efflorescentia & plane
arbitraria (a): Deum quoque
 sine motivo & ratione ante-
 cedanea, se ad agendum de-
 terminare posse audacter &
 impie statuit. Sed quis non
 videt, quam absurdus hic sit
 conceptus de intellectu divino?
 Quomodo enim esset infinitus,
 si non simul uno actu, mo-
 do perfectissimo & se cogno-
 sceret & quæ possibilia sunt &
 actu-

actualia? Contra perfectissimam
 pariter voluntatis naturam,
 cumprimis est, ex sola abso-
 luta libertatis indifferentia a-
 gere. Horrendum est cogita-
 re, Deum sine rationibus ab-
 solute se determinare, ad mo-
 dum atomorum Epicuri, qui
 fortuito casu, modo in hanc
 modo in illam partem decii-
 nare fingeantur. Accedit,
 quod si cuncta & ipsæ etiam
 veritates immutabiles solo ex
 arbitrio divino penderent: ea-
 dem facilitate id, quod hodie
 verum est, alio tempore fal-
 sum esse declarare posset De-
 us. Quod vero Deus, in re-
 præsentandis sibi ab æterno re-
 rum Essentiis, egerit juxta
 volun-

voluntatem suam naturalem &
 absolutam, faciles concedimus.
 Per hanc aliter concipere nec
 voluit neque potuit essentias
 in actum deducendas, quam
 ab aeternitate in intellectu suo
 illas ut possibiles repræsentavit.
 Ut vero haud sequitur, Deum
 non esse liberrimum, quoni-
 am iusta & sancta non potest
 non velle & probare; ita nec
 omnipotentia ejus detrahit,
 quod contradictoria non que-
 at facere vera. Unde Cel.
 Bulfinger optime. *Quid obstat,*
inquit, quo minus specificè de-
terminatè & distinctè omnia
cognoscat Deus, quacunque per
suam virium infinitatem possi-
bilia: quacunque per intellectus
imo

immensitatem excogitabilia &
 quaecunque volibilia (b). At-
 que sic cecidit sententia de es-
 sentiis arbitrariis.

(a) *Isagoge libelli: vera &*
cognita omnium prima p. II.
30. 31. (b) in Diluc. suis Pho-
los p. 17. §. 24.

§. V.

HOc iterum refutato, pe-
 dem ulterius promove-
 mus, aliquod, inter illud scho-
 lasticorum π a se esse & in-
 ter illud Poireti π libero Dei
 placito constitutum, medium
 indagaturi. Medium sive ter-
 tium quid dari, in quo ori-
 ginem, causam & principi-
 um essentiarum, quærere ju-
 bemur, consideratis, quæ in
 præ,

præcidentibus §§. adduximus, dubium ulterius non manebit. Qvale vero & quid hoc ipsum sit jam explicare propositum est. Medium hocce Cel. Viri Leibnitius & Volfius & cum illis plures alii Philosophi adsecuti sunt, ubi dicunt essentias rerum esse radicatae in principio contradictionis, adeoque necessarias, non tamen a Deo independentes, sed in ejus infinito intellectu ceu regione possibilem, ut loquitur Plato, fundamentum habere. Est intellectus Divinus primum illud attributum, quod pro nostra infirmitate in Deo essentiale concipimus, quo omnia possible intuetur, & ab æter-

æterno sibi præsentia stant.
 Essentiæ autem rerum sunt ipsæ
 illarum possibilitates, ut
 in antecedentibus dictum; er-
 go ab æterno objectivè fue-
 runt in mente divina. Præ-
 terea sunt essentiæ necessariæ
 & immutabiles, quod inferius
 demonstrabitur. Unde sequi-
 tur illas supponere & require-
 re tale principium & causam
 proximam. Tale autem prin-
 cipium & causa nulla da-
 tur, præter solum Deum. Ap-
 posite ad rem & solide, ut so-
 let, hac de re Cel. Volfius. In
 fornünftigen gedanch: Von
 Gott ic. ita loquitur: Weil Gott
 sich alle Welten durch seinen
 verstand vorstellt/ und dar-
 durch

durch alles was möglich ist/
 so ist der Verstand Gottes
 die Quelle des Wesens aller
 Dinge / und sein Verstand ist
 es / den etwas möglich ma-
 chet. nemblich des wegen ist
 eben etwas möglich / weil es
 von den Göttlichen Vorstand
 vorgestellet wird zc. (a).

(a) In *Metaph.* §. 975.

§. VI.

IN ipsam essentiarum origi-
 nem postquam jam inquisi-
 vimus, ulterius disquiramus
 an omne Possibile etiam sit
 actuale. Hoc Stoici, Spinoza,
 Hobbefius, Abelardus &
 quem imitatus est Viclefus af-
 firmarunt. Potiora, quibus
 hi nixi sunt, argumenta, Cel.
 Bul.

Bulfinger (a) enumerat. Quorum primum est, quod respectu Dei nullum observantur anteceden-
 men inter voluntatem & potentiam, rati, quicquid voluntati incongruum est, id esse quo ad potentiam & vires Deo quoque impossibile. Sed quis sanus unquam in dijudicanda actionis & rei cujusdam possibilitate, attenderit ad solam voluntatem, & non primum respexerit ad ipsius agentis vires & potestatem, ubi & quomodo velit, illas applicandi. Multa enim dari possunt, quæ voluntas non eligit, & tamen illo, quem diximus, respectu sunt possibilia. Ideoque antequam res

& actio quædam est impossibilis
 censenda, requiritur, ut nec
 que vires eidem præstandæ suf-
 ficiant vel facultas illas appli-
 candi non adsit. Quod cum
 oppugnatores hi producti, in
 summo agente valere ostende-
 rint; concedemus nos etiam
 tum, non aliud esse possibile
 quam actuale. Alterum vero
 illorum argumentum, respe-
 ctu creaturarum, & quod
 Hobbesius præsertim movet,
 est: quod ad requisita & con-
 ditiones rei futuræ aut non
 futuræ omnes, & sensu ni-
 mium extenso, attenderit, in
 dijudicanda ipsius possibilitate;
 adeoque ad ∞ possibile requi-
 siverit etiam ipsarum virium
 actuarum

actuale applicationem, five
 concursum circumstantiarum,
 omnium, quæ ad id neces-
 sariæ sunt, ut res existat. Hoc
 iterum quis non absonum vi-
 det? Concedimus quidem rem
 futuram esse impossibilem, quan-
 do omnia requisita, quæ ad
 possibilitatem ejus requiruntur,
 neque adsunt, neque per po-
 testatem liberi agentis adesse
 possunt; & præsertim quan-
 do actualis illa virium appli-
 catio abest: verum attenda-
 mus possibile, ut in superio-
 ribus jam dedimus, tale quid
 esse, quod contradictionem,
 nullam involvit, & juxta sup-
 ponit existentiam tantarum
 virium, unde hoc ipsum tale

censetur. Videmus igitur multas
 adhuc esse & dari possibilita-
 tes easque infinitas & nullo
 unquam tempore exhaustiendas,
 pro ut infinita dantur contra-
 dictionis expertia, & virium
 divinarum sufficientia, quæ o-
 mnis actualitatis fundamen-
 tum & radix est, infinita
 & incomprehensibilis esse in-
 telligitur. Alioquin contin-
 gentia rerum nulla esset, sed
 pura fatalitas introducere-
 tur, miracula forent impos-
 sibilia, electioni in creatione
 nullus fuisset locus, & sapientiæ
 regulas nemo imitari potuisset,
 nec ipsi fines in consecutione
 proprio & morali sensu obti-
 nere liceret. Et quæ plura
 sunt,

122

sunt, id genus absurda.

(a) Bult. in Diluc. suis Philos.
pag. 35. §. 37. Et p. 39. §.
40. Et in Coment. de origine
mali §. 145. 148.

§. VII.

SEquitur ut consideremus,
utrum immutabiles essen-
tie rerum sint: in hoc cum
Aristoteles olim inquireret, es-
sentias numeris vulgaribus, si-
ve ut Mathematici hodie
loquuntur, integris rationali-
bus comparavit (a). Hoc
cum nostrum jam faciamus,
eodem utimur exemplo. Quem-
admodum enim numerus in-
teger rationalis, per determi-
natas quasdam unitates consti-
tuitur, quarum una dem-

ta

ta vel addita, idem non amplius est numerus, sed plane diversus; E. g. si addas numero ternario unitatem, vel etiam demas, numerus ternarius non amplius est, sed aut quaternarius aut binarius; simul & unitates ex quibus constat numerus, non determinantur a se invicem, adeoque prima entis sunt, & eisdem in esse intelliguntur per vim principii contradictionis; ita etiam comparatum est cum essentia rei; conficitur quippe per determinatum quendam essentialium numerum, quorum uno aut ablato aut etiam adjecto quod genesi determinanda sufficit, essentia ampli-

us eadem non est. Unde possibile & impossibile in se tale quodque immutabile est.

(*) *IX. Met: Cap. III.*

§. VIII.

EViato iterum hoc, nova oritur quaestio: utrum nimirum unius rei essentia possit dari alteri. Quid itaque de hac sit statuendum, longius non petitur, quam ex antecedentibus clarum jam est. In §. 6. adstruximus essentias non esse dependentes ex notione voluntatis divinae; ideoque necessarias & unico tantum modo determinatas. In §. proxime praecedente, comparavimus illas numeris rationalibus integris, easque immutabiles esse

esse diximus: unde sequitur
 eas esse & manere ejusmodi,
 ut dividi non possint. Ex his
 jam patet essentiam unius rei
 non posse dari alteri; quod
 enim necessarium & indivisi-
 bile est, illius oppositum alteri-
 us negationem involvit: ad-
 eoque quod spiritus est, non
 potest esse materia & contra;
 Et quod lapis est non potest
 esse homo. In compositis ta-
 men nulla est repugnantia,
 quo minus quod hodie qua
 inexistentiā pertinet ad hu-
 jus compositi essentiam, cras
 sive post temporis intervallum,
 etiam possit esse pars alterius.
 Ita ex tritico fit farina, inde
 panis, hinc chylus, tum san-
 guis

gvis & tandem caro, quæ
essentialiter a se differunt.

§. IX.

QUum jam in hisce prolixiores nobis esse non vacat, restat, ut priusquam finem imponimus, aliquid etiam dicamus de fatalitate, quam nonnulli ex necessitate essentialium absolutam provenire volunt. Id vero admitti nequit. Qvis enim libertatem voluntatis divinæ in agendo ideo neget; quia non potest alia in actum deducere quam quæ intellectus possibilia ab æterno cognovit? Mathematicus ideo libertate non destituitur, quod non potest formare triangulum sine tribus
C lateribus

lateribus & totidem angulis. Ea demum est vera libertas, quæ intellectu de rebus recte informato regitur. Et quum intellectus divinus infinitus sit; infinita etiam est Dei libertas. Quamquam essentia rei sit absolute necessaria, existentia tamen ejus non est; quia non est unica possibilis, verum, electa potius inter plures alias, quæ æque fuissent possibiles, propter rationes Deo cognitas, actualitatem consequitur. Hinc patet, quam absolum & finistrum sit, absolutam rerum fatalitatem ex necessitate essentiarum absoluta derivare. Tantum.

Ad Virum Juvenem Eruditissimum
Dn. MICHAELEM LEBELLE
Amicum singularem.

Cum de essentia Rerum dissertationem
hanc in Lucem edere conatus sis, Erudi-
tissime Dne; suavissimam illam consuetu-
dinem, quæ inter nos inde a condiscipula-
tu jam intercessit, non potui non data hac o-
ccasione, recordari, & Tibi felicissimos stu-
diorum Tuorum progressus ex animo gratu-
lari. Meum jam esset præclaras animi Tui
dotes & virtutes ceteras multis laudibus ex-
tollere; verum quum summæ modestiæ Tuæ id
grave futurum sciam, aliis id ipsum præ-
standum relinquo, & ad vota confugio, op-
tans velit Numen altissimum, Tibi, ut ha-
tenuis, ita in posterum adhuc honestissimos
Tuos conatus probebere in Ecclesiæ & Rei-
publicæ emolumentum ac Tuum Tuarumque
gaudium sempiternum ita vovet.

Eruditissimi Domini

*Amicus ad officia quacunq;
paratissimus*

HENRICUS BRANDER J. F.
Sataagunda Fenno

Til
Ehredorne och Wäldärde Respondenten
Herr MICHAEL LEBELL

Gälsk jag på denna dag,
Nu pennan icke föra,
Då rördes jag af slag,
Att jag det ej kund' göra;
Då en af Wänner min,
En slächting träder fram;
På Pindi fulla trinn,
Med wittert Lärdoms fram.
Hvars wackra Lärdoms prof,
Och snille at berömma,
Jag nu ett har behof;
Eh det sig sielf wil dömma.
Allenast denna gång,
Jag önskar dig af Gud,
Att wandra åhren mång,
Uti hans helga bud.
Att nyttia så den lön,
Som Lärdom din försköte,
När du näst mycken bödn,
Til Gud ditt mål upsköte.

Önskas af
CARL M. RUDEEN G. F.
Satagundensis.